

SVE POČINJE STRAHOM

Strah se ne može omediti; nemamo ni najmanjeg izgleda da ga savladamo sve dok nastojimo da ga etiketiramo, razvrstamo u kategorije, lokalizujemo ovde ili onde i ignoriramo njegov osnovni uzrok: tu slabost koju očitava čitavog čoveka za to što se jedino u njoj — čim se ona prizna — istinska snaga ne može začeti i neprekidno se njome hraniti. Običaj je da se ljudi smeju onome ko se „plaši svoje senke.“ Zaista, jedna senka ništa ne predstavlja; ali u neku ruku, ni jedan čovek ništa ne predstavlja: on je sloboda apsurdno bačena u svet, u ovom ili onom obliku, nesvodljiva, ali sloboda u kojoj je samo slučaj odlučio. Pa kako bi onda jedno biće koje ništa ne predstavlja, koje stalno mora da postaje ono što je, moglo da ne oseća strah? Strah je na početku svega, strah je dat, on je sastavni deo našeg položaja u svetu: sva je teškoća u tome da utvrdimo kakav stav imamo prema njemu.

STRAH RADA OPASNOST KOJA RADA STRAH

U kakvim se vidovima ispoljava taj osnovni strah za kojim sada tragamo? Može nas biti strah od smrti, ludila, bolesti, nemogućnosti gladi, tame, vrućine. Može nas biti strah od Drugog: Gospodara ako smo rob ili Boga ako smo gospodar; od Krivnika ili od Žrtve; od Drugog kao Žace, od Drugog kao Sudije (sudije, ispitivača, Javnog menjača, Porodičnog, Oca, Boga i njegovih zbira...); strah od Drugog kao očišćenja seksa (od muškarca izrazito mužjaka, snažnog i brutalnog; od žene izrazite ženke, zavodljive i razvratne). Može nas biti strah od starenja, od opadanja, od toga da nećemo više biti ono što smo bili, da više nećemo moći da radimo ono što smo mogli... Može nas biti strah da ne počinimo gluposti, da drugima ne naškodimo, da rdavo ne ispunimo svoje dužnosti prema njima. Može nas biti strah da im ne nanesešmo zlo, da postanemo uzrok njihove patnje. Može nas biti strah da ne prisustvujemo njihovoj smrti, strah što znamo da su smrti.

Sve te vrste straha su manje ili više osnovane: ne bismo mogli da živimo ni jedan koji bi bio sasvim bezazlozan. Ali znatno je na posledica svakog straha jeste to da sama opasnost koju on označava postaje stvarnije opasna. Strah vas je bola? Ali ono osnovno kolo izvesnih bolova dolazi upravo od strahovanja od njih (videti kod Pavlova i snižavanje praga osetljivosti). Uzmireni ste jer se, ležajući pored određene žene, pitate da li će vam uspeti da se pokažete dovoljno potentni; a to je najsigurniji način da u tome ne uspete, i mnogo biste bolje uradili da najpre prihvatite sebe onakvog kakvi ste, silno uzbuđeni možda i privremeno indisponirani; jer njoj je vaša neženost potrebna isto toliko koliko i vama njena, — a ostalo će doći samo po sebi i stoga će biti prijatnije. Bojite se da ne povredite određenog čoveka rekavši mu šta vam je potrebno u životu; ali, pre svega, nije isključeno da je on u stanju da vam to obezbedi, a zaista, možete da budete sigurni u to da ćete ga, ako ga zaista niste u stanju to da učini, na kraju još više povrediti, time što želite da zbog njega predate preko svojih najosnovnijih zahteva. Drihtite dok mislite na to da će vam, pre ili posle, obožavano biće zauvek biti oduzeto: ali tako sebe lišavate njega pre vremena i dovodite do toga da presahnu pravi izvori vaše ljubavi — radost i stalno otvaranje prema životu. Ne dajte vam mira pomisao da ćete najmanjom svojom nespretnošću povući za sobom u zator izvestan broj drugova koji su izabrali da se bore za istu stvar kao i vi: ali upravo će sama ta opsesija izazvati nespretnu postupku i učiniti ih brojnim. Još jedna mala pojedinost: naročito ne zaboravljajte da je strah zarazan.

OD EGZISTENCIJE DRUGIH DO DRUSTVENOG BIĆA

Razume se, strah je kulturalizovan. Ma kakav bio njegov osnovni uzrok, on se uvek ukazuje kao u većoj ili manjoj meri naduslovljen, zavisao od društvene sredine i vladajuće ideologije. Očigledno je, na primer, da Seks kao takav ne postoji; ali vaspitanje u najširem smislu reči — to jest uzimajući u obzir i specijalizovane nedeljne listove, fotografije i reportaže u štampi, plakate na ulici i hipnozu televizije ili filma — dovodi do toga da Seks živi u glavama ljudi i opasno je ne samo za „mladež ispod 16 godina“. U stvarnosti, jedna žena nikada nije Žena, jedan muškarac nikada nije Muškarac: ali izvesna slika Muškarca i Žene lebdi u vazduhu, u našoj društvenoj atmosferi, i kroz nju srećemo određenu ženu ili određenog muškarca. Kroz nju i kroz mnogo drugih slika istoga reda svakoga dana padamo u zločin da se bojimo — da se čuvamo — tih čudnih bića, u isti mah običnih i divnih, prevrtljivih i uvek jedinstvenih: svojih bližnjih.

Jer to je pravi zločin. Jer tačno je, da, da je strah zarazan i da podžegne izaziva „lančane reakcije“ u beskraju. Ali valja svakako priznati i to da čovekov zadatak nije lak: zlo je već učinjeno, sukob je već zapisan u društvima u kojima živimo, crv se nalazi u plodu, trulež je u našim glavama, drugi postoje. Strah od Drugog nije samo imaginaran. Ako se ne za-

dovoljavam blaženom da samo za sebe ostvarim čovečnost udružujući svoje dragoceno „ja“ sa tri ili četiri osobito savršena „ti“, ako se ne zadovoljavam uzajamnim individualnim spasavanjem, ako ne zadovoljavajući se samo privatnom srećom, ostajem pri zahtevu za totalnim opštenjem, onda se javljaju prave teškoće: jer drugi čovek, ovaj ili onaj, doista mi je relativno nepristupačan i trebalo bi nepopravljivo idealista da bi se na nepristupačnost zanemario pod izgovorom da je ona samo relativna. U stvari, sve se odigrava kao da je ona apsolutna, pošto ona to statistički jeste, i pošto nas jedini izmazu ponovo vraćaju tom „privatnom“ — privatnom — kontekstu čije granice upravo treba stalno da negiramo.

Strah od drugih, to je strah od Društvenog kao bića, kao objektivne stvarnosti, kao druge prirode. Međutim, Društveno nije mit, u tom smislu što njega može da negira samo jedna revolucija i što određeni čovek (Dipon ili Diran) — ako negira društvenu stvarnost u kojoj je primoran da i dalje živi, i ako čak preduzme da pripremi njeno nasilno menjanje — nije odmah u stanju da povuče za sobom druge ljude u revolucionarnu borbu. Nije dovoljno osvešćenje. Očiglednost nije dovoljna sve dok je to samo u očima manjine.

Međutim, evo šta se događa: kada preduzmu da negiraju jednu društvenu stvarnost koja luči iz sebe strah, Dipon i Diran su sami — samim tim što su se toga prihvatili — prestali da osećaju strah; ali oni se obraćaju ljudima koji i dalje osećaju taj strah. Tako bi promena stava koju oni predlažu tim ljudima prethodno bila neophodna da bi ti ljudi mogli da ih shvate. Iz ove petito principijalno svi problemi koji se javljaju na nivou odnosa *anavardi i masa*. Jer prve su, zahvaljujući uticaju povoljnih okolnosti, prevladale za sebe objektivnu otuđenost u kojoj se druge još nalaze: tako da tu otuđenost samo jedan mali broj svesti smatra stvarnom, dok njeno zigosanje još izgleda subjektivno, zanesenjačko i idealističko veličoj većini objektivno otuđenih svesti. Drugim rečima, stvarna otuđenost i dalje u celini ostaje, pošto jedini ljudi koji imaju čvrstu nameru da je prevaziđu poštuju to samo „svoji glavni“ ili među sobom, na nivou „za-sebe“, ili u jednoj beskrajno ograničenoj zoni „za-drugog“; to jest održavajući sa nekoliko odabranih „drugih“ (a oni predstavljaju obične više ili manje zavodljive „varijante“ njihovog vlastitog

slučaja) odnose roboz slobodne, ali čiju slobodu neprestano dovodi u pitanje, oko njih i svuda na drugim mestima, postojeće bezbrojnih potpuno zastrašenih svesti.

SORTA LJUDI PUNIH POSTOVANJA

Mislite li da preterujem? Tamo gde ja otkrivam strah možda ćete hteti da vidite samo običnu nesvesnost? Ali vi znate da ako rob nečega nije svestan, ne bi se moglo reći da nije svestan svoga ropuskog položaja i onoga što ga iz dana u dan tlači i ponižava: on nije svestan strahovite snage koju bi mogao da suprotstavi toj tlačiteljskoj sili, kad bi samo pokušao da je on sam negira, i kad bi mu samo pošlo za rukom da ušedi svoju braću da je zajedno sa njime negiraju. Jeste li ikada ozbiljno razmislili o zapanjujućoj rezignaciji na kojoj počiva ravnoteža naših društava na Zapadu? Da li ste se ikada upitali kako to da među tolikim prikraćenim, kinjenim i zlostavljanim ljudima, među tolikim žrtvama, među tolikim rogonjama, nema više pobunjenika, lopova, palikuća i ubica? I kako objašnjavate to da ima toliko malo poplujvanih buržujskih lica, tako malo udaraca nogom u aristokratske stražnjice naših mladih fradera, tako malo kažnjenih provokatora, tako malo uskojelenih gazda, kolona i žaca, tako malo silovanih Evropljaniki?...

Treba otvoreno pogledati svemu tome u lice. Onda se ispostavlja da su pomenuta društva zasnovana na poštovanju Potlačene prema Tlačitelju, na mitu Praroditeljskog greha i na osećanju krivice koje je Moral gospodara održava u duhu i srcu robova. Naša buržoaska društva luče grizu savesti, strah od Boga, samoosudu na pasivnost. Setite se ovoga prizora — a ko bi mogao da smatra da je on karikaturna — iz jednog Sartrovog komikara:

Deto. — Bojim se.

Žena. — Treba da se bojiš, dragi dete. Mnogo da se bojiš. Tako se postaje pošten čovek.

Zapadnjačka kultura počiva na strahu, zapadnjački moral zasniva se na zabranama, kapitalistički sistem miri se s tim da vaspitava svoje žrtve samo pod uslovom da može da im ulije ono zdravo neposkojstvo zbog koga deca postaju poslušna, građani smerni, urođenici servilni, a radnici „socijalisti SFIO.“

STRAH JE ZLO

Strah je društvena pojava. Pošto razdvaja ljude i suprotstavlja ih jedne drugima, on predstavlja najpouzdanije sredstvo za gospodarenje i tlačenje, najposasnije oruđe najrazniji, političkih delovanja, glavnu bolest svih društava zasnovanih na nepravdi i eksploataciji. Ako nas je strah, tome je razlog što strah srećemo svuda u svetu u kome živimo. Strah je prva bolest od koje bolujemo, i sve ostale naše bolesti, posredno ili neposredno, njena su posledica. Jer Strah je Bežanje, a Bolest je Utočište.

Ko ne vidi da je čuvena metafizička strepnja u stvari društvena pojava, izbežumljenost naše slobode, pred dvociljnom noću situacija koje joj se nude, pred dvakim iskusem da čuđa činimo ili da se prepustimo toku događaja? Ako se bojim da ću umreti, ako snevam o zagrobnom životu, ako očajavam što u njega ne verujem, to dolazi otuda što se smatram nemogućim upravo u ovom životu u nesposobnim da ga stvarno živim. A to odbacivanje ljudske sudbine jeste odbacivanje jednog mrskog društva u kome uspevamo da ne prizna nekoliko drugih ljudi, samo pod uslovom da se osećamo odučeni od svih drugih ljudi, u kome moć izgleda da se ostvarim kao čovek odmah dovodi u sumnju neostvarenost većine ljudi.

Koren svake bolesti je u Strahu, a koren svakog straha je u Razdoru: u radikalnom Neslaganju svakog čoveka sa samim sobom i sa svim drugim ljudima. Društva u kojima živimo su bolesna: ona luče patogene agense kao simptome svoje suštinske poremećenosti; ona dovode do pribegavanja svim drogama, svim otrovima; ona Bežanje pretvaraju u doktrinu, i svako traži utočište gde može, u braku ili u glavoboljama, u žestokim pićima ili u političkoj karijeri, u padobranskim jedinicama ili u ekcemu, u pozorištu ili u religiji... Najčešće su sve to načini da se izbegne problem otuđenosti mu leđa ili pak nekom vrstom bežanja njemu u susret.

Svakoga je strah. Svakom misli samo na to kako da se zaštiti od drugog, kako da podigne ogradu oko sebe, kako da se brani, da se obezbedi, da se spase (da spase dušu svoju) — ili pak kako da plasi i kako da za druge postane strašniji nego što su to oni za njega. Ali nema trajne zaštite, nema obezbeđenja, nema ograde. Ni Religija ni Moral neće biti u stanju da nas spase; nijedan vas Autoritet neće štiti sve do vaše smrti; nijedna vas Ljubav neće poštediti sukoba sa svetom; nijedan oblik Moći neće vas zaštititi od nesreće. Ne računajte na neko bežanje, niti na bilo kakav protivudar: ni skromnost ni nadmožnost, ni levi obraz ni zloba, ni mazehizam, ni sadizam, ni paternizam, ni fazizam neće vam moći pomoći.

Svakoga je strah: vas, mene, Dipona, N. N.-a, popa iz vašeg kraja grada, generala komandanta Vojne oblasti, vašeg direktora i njegovog psihijatra... A naš strah jeste pre svega odraz u svakome od nas velikoga kolektivnog Straha i društvenog prokletstva: uzajamnog nepričanja svesti, potrebe da budemo priznati i nesreće što to nismo.

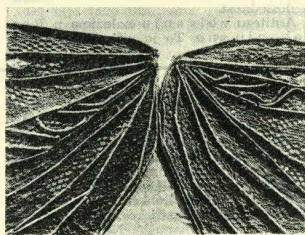
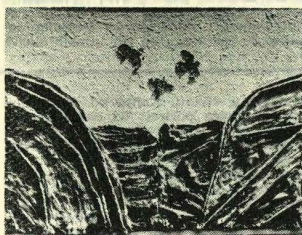
STRAH I DEFETIZAM

Jer svako od nas želeo bi da može da prizna, da kaže kakav stvarno jeste, da uspostavi dijalog: ali stvarna nemogućnost da to učini, sa kojom se sukobljava u većini slučajeva, dovodi ga upravo do toga da zamišlja sebe onakvim (to jest, u krajnjoj liniji, da postane takav) kakav višje ne može da prizna da je, da se oseća prisiljen da prihvati varu, starog obrazloženja, i da u skladu s tim zamišlja sve najgore kod svih tih drugih za koje on dobro oseća da, kao ni on, ne priznaju kakvi su. To je pakleni krug iz koga niko nema moći da se istigne kad začeli i bez ićije pomoći.

Dodajte tome zapanjujući napredak tehnike, — Hirošimu, rakete, rat pritiskivanjem na dugme, satelite — špijune, i sve ono što nam „Sredstva informisanja“, tako škrta kađa je net o stvarnim problemima koje postavljaju odnosi među narodima, svakoga dana otkrivaju o hiljadu i jednom načinu da se u klici uguši embrio čovečnosti koji nosimo u sebi, — i moći ćete da shvatite, sve skupa rok-n rol, „slatki život“, „crne vindjake“, Mladu Naciju, sindikalni apolitizam i žudnju za ličnim spasenjem koja sve opasnije zahvata „revolucionarne“ sredine kako na nivou individua tako i na nivou partija. Međutim, tehnika, ma kako čudna bila, postaje strašna samo utoliko ukoliko je svet koji ju je stvorio postao nesposoban da je kontroliše, zato što taj svet nije ostvario svoju ljudsku ravnotežu, zato što „borba na život i smrt između svesti“ ostaje u njemu osnovni zakon, zato što u njemu nasilje pritiskuje većinu ljudi zbog čega se većini ljudi nameće kao jedina odbrana od nasilja koje se nad njima vrši.

Strah — to je stid u sadašnjosti i nemogućnost da se zamisli budućnost. Strah me je kada se, potpuno bespomoćan, predajem, sudu Drugih (iako uvidim da on bez sumnje nije mnogo osnovaniji od moza vlastitog suda o njima); strah me je kada se povlaćim, kada se oslanjam na bilo kakav Autoritet, kada postajem pasivan, kada se zadovoljavam da čekam, da sačekujem samog sebe, da sam sebe vrebam, sam se-

LJUDI BOLESNI OD STRAHA

ZAPADNJAČKA KULTURA POČIVA NA STRAHU, ZAPADNJAČKI MORAL POČIVA NA ZABRANAMA, KAPITALISTIČKI SISTEM MIRE SE S TIM DA VASPITA SVOJE ŽRTVE SAMO POD USLOVOM DA MOŽE DA IM ULIJE ONO ZDRAVO NESPOKOJSTVO ZBOG KOGA DECA POSTAJU POSLUŠNA, GRAĐANI SMERNI, UROĐENICI SERVILNI A RADNICI „SOCIJALISTI“ FRANCUSKE SOCIJALISTIČKE PARTIJE.

10-74874113
lajoš kašak

ZAKON ŽIVOTA

Nema takvoga gospodara koji bi im
zapovedao,
padaju s neba
i niču ispod zemlje.

Seljaci veruju
da bez njihove velike strasti i
[snažnih ruku
pesnici veruju
ništa ne bi bilo od njih
i da će se sada žrtvovati
na njihovo dišljenje.

Proleće ni u šta ne veruje
samo razmnožava
ptice
vrste čuđa koje se nemo čude
zatrudnele žene
buntovni svet muškaraca
zeleno i još zelenije
belo
crveno i još crvenije
oblike koji jedni drugima
[protivureče
koje hrane nevidljivi koreni.

Tako je proleće
roditelj mojih osećanja
dadija mojih misli
koju pozdravljam skidanjem šesira
i kojoj se pokoravam.
Danas sam crvenim mastilom upisao
[u svoj dnevnik:

ne pevam
pesmu smrti
već pesmu rađanja.

10-74874131
milan fišt

POJAVA

I čujah šum njihovih krila
Ezekiel, I, 24.

Andeli su crni. Zar u njihovim rukama ne vidiš
[ma?
Kada bljesne u svetlosti — preleću sunce i
[njegove crne sfere sjaja
I sunce se otvara pred njima. Jer oni lete
[s mačem u ruci
I prekrivši svoje jadne oči: — svet, svet, svet, —
[viču zracima gore.
I zruci uzmiču pred njima, da.
I pred njima se i Sunce i Mesec šćućure kao
[nekakvi psići.
I pred njima, pućpurićući kao čurke uzlete
[izvezde
I odmah se raspadnu od užasne poniznosti.

A kako su oni ipak sumorni! Ali zbog toga što
[su leteli pomoću kostiju
Poljem kostiju. A i ove kosti su bile tako
[sumorne,
Poplavila ih je voda, pojela vatra, te se na
[poljima delila samo belilo,
Jer: — svet, svet, svet, — odgovarahu im i ove
[kosti sa polja, da.
Mada ih je pokosila voda, pojela vatra
I premda se u njihovim trošne kuće još uvek
[javaju uspomene njihove dece...
O zar je Ideja tako velika, reci Vladimiru Iljiču,
[zar je takva?
Da prelazi preko života, smrti, kostiju, a ostaje
[u koštanju srži, koja više ne postoji?

BITI ŽIVI MRTVAC ILI ŽIVETI OD SMRTI...

Ali učinite to bez iluzija... Napred
treba da pođe ne Razmetljivac, već čovek.
Sa svojom ljudskom lucidnošću, poznajući
opasnosti kojima se izlaže, odbacujući ka-
ko besmisleni neustrašivost (zbog koje
mislimo da smo jači nego što u stvari je-
smo) tako i smešnu opreznost (zbog koje
hoćemo da se osiguravamo usred samoga
sloma).

Boriti se protiv straha znači boriti se
protiv stida — ili protiv besmislene su-
je koje ga često skriva. Podjednako je
detinjasto negirati samoga sebe kao i po-
tvrđivati samoga sebe naprazno, ali ne
padajući u ta dva iskušenja čovek može
da sačuva ponos — da želi da ostane slo-
bodan usred najgorih uslovljavanja. Slo-
boda i slab, slobodan upravo u ovoj meri
u kojoj zna i priznaje sebi da je slab.
Svakod na nas je u većoj ili manjoj me-
ri obuzet strahom da će ga neko preva-
riti, "preći", da će dopustiti da ga pređu.
Dok bi trebalo da se otvaramo, svim svo-
jim bićem, svojom slobodom, mi mis-
limo samo na to da napravimo za sebe
jednu fasadu, da podizemo barikadu ili da

odgovaramo protiv napada. Ali time od-
lucujemo da sve izgubimo (izgubimo ži-
vot onaj ko želi da ga spase) i uništimo
beskrajne mogućnosti koje se otkrivaju u
svakome od nas čim, nasuprot tome, pri-
stajemo da se otvorimo, da se poverimo,
da se izrazimo, da se ispoljimo... Svaki
muškarac zna to iz iskustva (i obrnuto,
pretpostavljam da svaka žena zna to u
odnosu na muškarce): najbeznačajnija,
najpovršnija, najizveštajenija žena može
iznenada da nam omogući da u njoj na-
zremo pravu ženu ako se i najmanje za-
interesujemo za nju — ne iz bilo kakvog
računa i kao bez ikakvog određenog raz-
loga, — i ako joj priznamo svoje intere-
sovanje za nju. Svako bi mnogo mogao da
učini za svakoga. Ali život ide svojim to-
kom, dekor ne prestaje da se menja i ve-
ćina naših susreta kratkog su veka...

Ipak, nisu svi kratkoga veka. Postoje i
trajne veze koje se neprestano razvijaju.
Postoji ono divno učenje autentičnosti u
koju se pretvaraju ljubav i prijateljstvo
kada im se stvarno posvetimo. Postoji za-
jednički rad i postepeno međusobno pri-
znavanje zahvaljujući kome sveski koje su
prvo bile razdvojene postaju sposobne za
taj rad. Postoje, najzad, borbe u kojima
se kuje braćstvo, suprotstavljanje, rane
u rane, i u svakodnevnju opasnosti, svim
ljudskim vidovima nečovečnosti.

Voditi pravu borbu protiv straha znači
učestvovati u jednom poduhvatu koji teži
oslobađanju, razotkrivanju; znači učestvo-
vati u aktivnom i kolektivnom odbaciva-
nju svega što nastoji da nas mistifikuje,
da nas učini besposlanim, da nas učini in-
fantilnim. Svako lažno poštovanje proisti-
če iz straha; kod čoveka treba da poštu-
je samo njegove napore ka ostvarenju
ljudskog, koji upravo zahtevaju, u

Reci ko uči živa bića da budu verna, da im, iako
[je i tužno, i sumorno, i konačno ogorčeno
ni srž ne zaboravlja da je, mada i strašno, ali
[sveto njegovo ime, jer je tri puta svet Gospod?

O progovori dakle, ti koji si imao nežno a ipak
[strašno srce jer si znao šta je Ideja,
Da je Ideja nemilosrdna, da je Ideja dobrotvora, ali
[je, zbog toga što želi dobro, tako nemilosrdna,
Jer, ono što je prvobitno: mora da se bori sa
[zlom, da se u dubinama svakog doba bori sa
[timom, kao što svoje pege pobeđuje sunce
Kašnjavao si, ti koji si bio dobar, — u tebi je
[dobrota bila velika kao planina
A natmurenost na tvom čelu kao oblak, koji je
[zaseo na vrhu.

O, Vladimire Iljiču, može li se pomoći ljudskom
[biću? Uzalud te prizivam,
U proleće je naoblatoenje još veće i noć dublja
I nema odgovora u doinama ovoga sveta.
I uzalud sedim ovde i tako davno očekujem
[pojavu, ovde se ništa ne pokreće
Samo tvoja slika klimne katkad i tužne oči
[lopominju
I tvoj džinovski rad.

đula ilješ

NA PREKRETNICI ŽIVOTA

Već se noć spušta na nas! oblaci staju, prosejaju
[mrak
gole su i bistavo vlažne grane drveća vani
i kako vetar zahuji, prosipaju svoje suze —
[Prolazi mladost!

Gle pred prozorom mojim jedna tik druge brzo
[proleću
dve laste, kao ribe na dnu jednog mora
jedna je ljubav, mislim, — a druga stidljiva
[nada!
sve što me je doprilo, beži od mene, vraća se
[tiho u jednu istinitiju otadžbinu!

Gle u širokoj haljini i sa velikim,
[neproporcionalnim
udovima seda kraj mene nakaza melanholija,
privlači mi glavu na njene vlažne grudi —
i — placi, ako smeš... ruga mi se — placi,

Oplakuju, ako imaš šta! pogledaj svoj život!
Okolo pada jesenja kiša i nad pošumljenim
[humkama lebdi magla
i penišajući se žuri ka tebi prijava voda strmim
[putevima,
kojima si jednom vodio svoju dragu sa namerom
[koja se može osuditi.

Lajoš Kašak (KASSAK LAJOS) —
Rođen je 1887. godine. Pisac, pesnik
i slikar. Veoma zaslužljiva i origi-
nalna pojava u mađarskoj književ-
nosti XX veka, propagator avangard-
nih pravaca iz zapadnih književnosti.
Pored više proznih dela objavio je
sledeće zbirke stihova: Lomače peva-
ju, 1926. Nove pesme Lajosa Kašaka,
1929. Krugovi čistote, 1938. Zemlja mo-
ja, čete moj, 1935. Pod crnim nebom,
1940. Subotom uveče, 1941. Ruže stro-
maha, 1949. Saraduje u svim poznatim
mađarskim časopisima.

Milan Fišt (FIŠT MILAN) — Rođen
je u Budimpešti, 1888. godine. Pesnik,
prozni pisac, estetičar. Predavao je
političku ekonomiju i estetiku. Kan-

didat za Nobelovu nagradu. Mnogo je
putovao. Uvodi slobodan stih u ma-
đarsku poeziju. Ima velikog uticaja
na generaciju koja dolazi iza njega,
naročito na Ilješa, Radnotija, Vereša,
Sarkozija. 1948. dobio nagradu Kozut.
Zbirke stihova: Ne možeš izmeniti,
1913. Hor prolaznosti, 1920. Izabrane
pesme, 1935. Ulica duhova, 1948. 1955.
izdaje su njegove celokupne pesme.

Đula Ilješ (ILLYÉS GYULA) — Ro-
đen 1902. godine. Prve pesme objav-
ljuje u emigraciji, posle pada Sov-
jetske republike. 1928. godine vraća
se u domovinu. Ubrzo postaje jedan
od vodećih pesnika u zemlji i u po-
rodnu od 1931. do 1934. godine četiri

puta osvaja nagradu Baumgarten.
Urednik više časopisa. Zbirke: Teška
zemlja, 1928. Otkos otave, 1931. Tri-
stercu, 1932. Govorimo o herojima, iz-
pod oblaka koji promiču, Red u ru-
ševinama, 1937. U posebnom svetu,
1939. Sadržaj stihovi, 1940. Jedna go-
dina, 1945. Suočeni, 1947. Dve ruke,
1949. Izabrani stihovi, 1952. Rukovanja,
1956. Nove pesme, 1961.

Laslo Nad (NAGY LÁSZLO) — Ro-
đen je 1925. godine. Prvu pesmu ob-
javio u časopisu "Valóság", 1947. go-
dine. Jedan od najpoznatijih mađar-
skih pesnika. Objavio je više zbirki
stihova. Poslednju knjigu objavio je
prošle godine pod nazivom: Hina u
svako doba.

pod izgovorom da ne žele da izlažu opas-
nosti svoje snage, puštaju da njihova bor-
benost svakoga dana sve više opada?

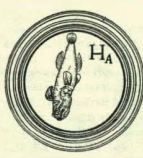
Možda će uskoro početi pregovori iz-
među alžirskog naroda i francuske vlade
i svako ovde i tamo, brine o njihovom
mogućem ishodu. Prijatelji, ne postavljaj-
te sebi toliko pitanja! Pre svega zato što
bi bilo dovoljno da se poduhvatite da na
njih praktično odgovorite pa da ona već
drugačije budu postavljena. Zatim, zato
što čak i u našem odsustvu, pobednik će
biti onaj ko nije čekao da se stvari srede,
ko je računao samo sa sobom i ko je,
prihvatajući da se bori za svoj život do
smrti, pravašio strah — i sve one ekri-
vne oblike straha koji su nam postali
tako tužno prisni: dosadu, zamorenost,
obehtraženost... Kad budemo mislili na
alžirski narod, mislimo najpre na jedno
beskonočno strpljenje. Ne na svoje str-
pljenje, koje je tužno i pasivno mirenje
sa najtežim uvredama koje nam se na-
iz jednog aktivnog stava: odbacivanja po-
nose, već na ono strpljenje koje se rađa
niženja, odlučivanja na borbu, neporeci-
vo zahteva za egzistencijom dostojnom
čoveka.

Mislimo na to. Ti ljudi imaju vre-
mena, jer vreme radi za njih. I oni koji
za to umiru — nikada nećemo moći da
zaboravimo njihov broj — znaju bar da
ne umiru uzalud, dok se mi još uvek pi-
tamo, ma kako malo bili lucidni, za šta
živimo...

April 1961.

Preveo sa francuskog Branko JELIĆ

Ovaj tekst je preveden iz zbirke esaja
„Polazne linije“ I, Seuil Pariz, 1963.

mađarska PESNIKA